

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Вид дисципліни базова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та
економічного аналізу, д.е.н., професор

І. П. Отенко

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
Спеціальність **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та
економічного аналізу, д.е.н., професор

І. П. Отенко

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 23.08.2019 р.

Розробник:

Петряєва Зоя Федорівна, к.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри –розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Основи економіки є конкретною методологічною дисципліною, на основі якої вивчають основні закономірності економічного розвитку. Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи економіки» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Загальні основи економічної теорії. 2. Мікроекономічні аспекти функціонування економіки. 3. Основи макроекономіки.

Мета навчальної дисципліни: Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економіки» є формування системи знань про загальні основи функціонування і розвитку економічних систем та моделі поведінки в них господарюючих суб'єктів. *Основними завданнями* вивчення дисципліни «Основи економіки» є сформулювати у майбутніх спеціалістів розуміння основних економічних явищ і процесів, закласти основи економічного мислення, яке опирається на глибоке знання економічних законів та механізму їх впливу, використання передового досвіду для підвищення ефективності національного виробництва в умовах наростаючої обмеженості ресурсів. *Предметом* вивчення навчальної дисципліни є базові економічні закони та форми організації економічної діяльності, економічні відносини людей, що об'єктивно виникають між ними у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг у суспільстві, моделі поведінки економічних суб'єктів, проблеми оптимізації виробництва в умовах обмеженості ресурсів. Об'єкт дисципліни «Основи економіки» – процес функціонування економіки.

Курс	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	практичні	32
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
	Філософія
-	Країнознавство
	Суспільні комунікації
	Міжнародні фінанси
	Сучасні інформаційні системи і технології
	Міжнародні відносини та світова політика

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
<p>1. Здатність визначення фундаментальних проблем економіки, обґрунтування економічного вибору та вирішення основних економічних питань в різних типах економічних систем.</p>	<p>Уміти використовувати методи економічного дослідження. Уміти простежити зв'язок економічної теорії з економічною практикою.. Знати фундаментальні проблеми економіки. Обґрунтовувати економічний вибір. Уміти аналізувати потреби та їхню необмеженість. Знати сутність процесу виробництва матеріальних благ і послуг. Розраховувати витрати, будувати криву виробничих можливостей. Знати типи й моделі економічних систем. Знати можливості вирішення основних економічних питань різними типами економічних систем. Визначати сутність ринкової економіки. Здійснювати аналіз дії принципів ринкової економіки. Уміти використовувати переваги й недоліки ринкової економіки. Знати цілі й особливості діяльності основних суб'єктів ринкової економіки. Знати процес кругообігу ресурсів, товарів, доходів у ринковій системі.</p>
<p>2. Здатність аналізу дій законів попиту та пропозиції, використання законів грошового обігу.</p>	<p>Здійснювати аналіз дії законів попиту та пропозиції. Уміти будувати криві попиту та пропозиції. Уміти аналізувати дію цінових і нецінових факторів попиту та пропозиції. Уміти розраховувати еластичність попиту та пропозиції. Уміти знаходити ринкову рівновагу, визначати наслідки порушення ринкової рівноваги. Здійснювати аналізувати ринок товарів, природних ресурсів, праці, капіталу. Знати види торгівлі та їхні особливості. Знати основні форми доходів. Уміти розраховувати величину ренти. Знати особливості визначення зарплати. Уміти визначати величину позичкового відсотка. Уміти розраховувати прибуток. Знати сутність грошей, історію виникнення та розвитку. Уміти використовувати закони грошового обігу. Уміти розраховувати кількість грошей в обігу. Уміти аналізувати роль споживача в умовах ринку. Знати особливості споживчої поведінки</p>
<p>3. Здатність аналізу економіки як цілісного організму, визначення причин циклічних коливань, вирішення проблем збалансованості доходів і видатків бюджету</p>	<p>Уміти аналізувати економіку як цілісний організм. Уміти розраховувати макроекономічні показники. Уміти оцінювати ефективність національної економіки Знати сутність економічного зростання, його типи. Визначати взаємозв'язок економічного зростання й економічного розвитку різних країн. Знати сутність економічного циклу і його фази та визначати причини циклічних коливань Знати поняття зайнятості та безробіття. Уміти розраховувати рівень безробіття. Уміти аналізувати наслідки безробіття. Знати механізми соціального захисту безробітних. Знати сутність, причини та типи інфляції. Здатність аналізувати економічні та соціальні наслідки інфляції. Знати механізм антиінфляційної політики держави. Знати економічні функції держави. Уміти аналізувати форми та інструменти державного регулювання. Знати сутність державного бюджету. Уміти вирішувати проблеми збалансованості доходів і видатків бюджету. Знати сутність податків, особливості прямих і непрямих податків Уміти аналізувати наслідки нерівномірності доходів. Уміти аналізувати дію системи соціального захисту населення.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Загальні основи економічного розвитку

Тема 1. Вступ. Економіка в суспільному житті

1.1. Економіка як сфера людської діяльності.

Поняття «економіка» і його зміст. Співвідношення понять «економіка» і «господарство». Суть економічної діяльності. Причини існування економіки. Потреби і обмеженість ресурсів. Складові економіки: трансформаційна, інформаційна та інституційна. Зв'язок економіки з системами природа і суспільство.

1.2. Економічні знання в системі наукових знань.

Економічна наука, її зародження та розвиток. Предмет дослідження та функції економічної науки. Зв'язок економічної науки з іншими науками.

1.3. Методи і рівні економічних досліджень.

Поняття методу економічної науки. Основні методи економічних досліджень. Економічні закони. Мікро- та макрорівень економічних досліджень.

Тема 2. Фундаментальні проблеми економіки

2.1. Потреби як рушійна сила економічного розвитку.

Поняття потреб. Економічні потреби. Види потреб. Закон зростання потреб. Вплив потреб на економічний розвиток. Економічні інтереси.

2.2. Економічні блага: поняття, властивості, класифікація.

Обмежені та вільні блага. Корисність благ. Гранична корисність. Закон спадної корисності. Взаємозв'язок благ. Субституційні та комплементарні блага.

2.3. Економічні ресурси: властивості, класифікація.

Види ресурсів. Сучасні тенденції у розвитку ресурсної бази економіки. Фактори виробництва. Обмеженість ресурсів. Виробнича функція. Комплементарність та субституційність ресурсів. Виробничі можливості. Продуктивні сили суспільства.

2.4. Поняття виробництва.

Фази виробництва. Продукт виробництва та форми його існування. Структура виробництва. Проміжний та кінцевий продукт. Первинний, вторинний та третинний сектори виробництва.

Тема 3. Основні типи економічних систем

3.1. Поняття та типи економічних систем.

Основні питання вибору та способи їх вирішення в економічній системі. Фактори, що впливають на формування економічної системи. Інституційні основи економічної системи. Еволюція та типи економічних систем. Ринкова система, командна система, змішана система. Сучасні типи економічних систем. Основні моделі сучасних змішаних систем: американська, європейська, японська. Спільні риси та національні особливості розвитку економічних систем сучасних країн.

3.2. Власність як інституційна основа економічної системи.

Сутність власності. Типи, форми і види власності. Еволюція власності. Роль власності в функціонуванні економічної системи.

Тема 4. Основні суб'єкти та принципи ринкової економіки

4.1. Економічні суб'єкти та їх взаємодія.

Домашні господарства, фірми, держава, їх функції та участь у економічному процесі. Факторні доходи учасників виробництва. Кругооборот продуктів і доходів в економічній системі. Модель кругопотоку.

4.2. Принципи ринкової економіки

Приватна власність, свобода вибору, особистий інтерес, конкуренція, ціновий механізм. Переваги та вади ринкової економіки.

Змістовий модуль 2

Мікроекономічні аспекти функціонування економіки

Тема 5. Теорія попиту та пропозиції

5.1. Попит та його графічне відображення.

Закон попиту.

5.2. Пропозиція та її графічне відображення.

Закон пропозиції. Еластичність попиту та пропозиції.

5.3. Ринкова рівновага.

Рівноважна ціна та рівноважна кількість. Порушення ринкової рівноваги.

Тема 6. Типи ринків

6.1. Ринок ресурсів, його складові та особливості функціонування.

Похідний характер попиту на ресурси. Попит на ресурси та їх продуктивність. Вплив ринку ресурсів на ринок готового продукту. Земля як ресурс та її особливості. Формування попиту на землю. Особливості пропозиції землі. Земельна рента, її види. Ціна землі

6.2. Ринок товарів (послуг)

6.3. Ринок праці.

Праця як ресурс. Попит на працю. Продуктивність праці. Особливості пропозиції праці. Взаємодія попиту і пропозиції на ринку праці, формування заробітної плати та зайнятості.

6.4. Ринок капіталу. Інституційна структура ринку капіталів.

Формування попиту на капітал. Особливості формування пропозиції капіталу. Реальний і фіктивний капітал. Інвестиції, їх суть і види. Джерела інвестицій. Ринок реальних інвестицій та його інститути. Ринок фінансового капіталу. Позичковий капітал. Ринок цінних паперів. Інструменти ринку цінних паперів. Акції як інструмент ринку цінних паперів, облігації, векселі, похідні цінні папери.

Тема 7. Форми доходів у ринковій економіці

7.1. Сутність ренти

Рента як винагорода за використання землі.

7.2. Зарплата – винагорода за використання праці.

Заробітна плата, її форми і системи. Номінальна і реальна заробітна плата. Фактори диференціації заробітної плати.

7.3. Сутність позичкового проценту

Позичковий процент і фактори, що на нього впливають.

7.4. Поняття прибутку

Прибуток як винагорода підприємцю. Функції прибутку. Фактори, що впливають на величину прибутку.

Тема 8. Гроші в ринковій економіці

8.1. Грошова маса та її вимір. Закон грошового обігу

Історія виникнення та розвитку грошей. Поняття грошової маси. Типи і основні функції грошей. Формула І. Фішера. Грошові одиниці різних країн.

8.2. Центральний банк та його функції

8.3. Монетарна політика Центрального банку та його інструменти.

Тема 9. Поведінка споживача в умовах ринку

9.1. Споживач у ринковій економіці та його поведінка

Роль споживача в умовах ринку.

9.2. Корисність в економічній теорії та проблеми її вимірювання

Змістовий модуль 3

Основи макроекономіки

Тема 10. Національна економіка та результати її функціонування

10.1. Сутність відтворення, його види. Поняття національної економіки.

Економічна територія країни. Суб'єкти національної економіки резиденти і нерезиденти.

10.2. Система національних рахунків. Основні макроекономічні показники.

Система національних рахунків. Національний обсяг виробництва. ВВП и ВВП, способи їх вимірювання. Національний дохід. Національне багатство.

Тема 11. Економічне зростання та циклічні коливання

11.1. Економічне зростання і розвиток.

Типи економічного зростання: екстенсивний, інтенсивний. Економічне зростання та економічний розвиток різних країн.

11.2. Економічний цикл: сутність, фази та види

Фази економічного циклу: спад, криза, поживлення, піднесення. Види криз. Тривалість економічних циклів. Причини циклічних коливань.

Тема 12. Зайнятість та безробіття

12.1. Сутність зайнятості та безробіття.

Повна й ефективна зайнятість.

12.2. Види та рівень безробіття

Рівень і види безробіття. Форми прояву безробіття. Добровільне та вимушене безробіття. Наслідки безробіття. Соціальний захист безробітних.

Тема 13. Інфляція як макроекономічне явище

13.1. Сутність, причини та типи інфляції.

Причини та типи інфляції. Вимірювання інфляції.

13.2. Економічні та соціальні наслідки інфляції

Наслідки інфляції.

13.3. Антиінфляційна політика держави.

Тема 14. Регулююча роль держави в ринковій економіці

14.1. Сутність державного регулювання економіки

Потреба в державному регулюванні економіки.

14.2. Економічні функції держави. Цілі, інструменти та основні напрями регулювання економіки.

Форми й інструменти державного регулювання. Державний сектор в економіці.

Тема 15. Державний бюджет і податкова система

15.1. Сутність державного бюджету.

Бюджетна система України та її структура. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Джерела надходження та витрати.

15.2. Проблеми збалансування доходів і витрат бюджету.

15.3. Бюджетний дефіцит. Державний борг.

Дефіцит державного бюджету, його природа, джерела покриття та наслідки. Державний борг.

15.4. Податки: сутність, види.

Податкова система. Прямі й непрямі податки.

Тема 16. Соціально-економічна політика держави

16.1. Сутність соціально-економічної політики держави

16.2. Доходи та їх нерівність

Основні види та джерела доходів.

16.3. Розподіл особистого доходу

Первинний та вторинний розподіл доходів. Використання доходів. Споживання, заощадження, нагромадження. Причини нерівномірності розподілу доходів. Соціальна нерівність та її наслідки. Крива Лоренцо та коефіцієнт Джині.

16. 4. Необхідність та зміст соціального захисту населення.

Показники рівня життя населення. Індекс людського розвитку. Необхідність соціального захисту населення. Форми соціального захисту. Соціальне забезпечення і соціальне страхування.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Згідно з програмою навчальної дисципліни «Основи економіки» передбачаються лекційні і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи, що дозволяє сформувати відповідні компетентності. Відповідно до Тимчасового положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою» ХНЕУ ім. С. Кузнеця, оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за 100-бальною системою. До контрольних заходів відносяться: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять оцінюється сумою набраних балів; модульний контроль – це проміжний контроль з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента. За дисципліною «Основи економіки» навчальним планом передбачено залік.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях. Оцінювання знань студентів під час практичних занять здійснюють шляхом проведення опитів за тестами і 2 контрольних робіт. Максимальна оцінка за кожну контрольну роботу оцінюють 15 балів. Сумарний результат у балах за весь період навчання становить: *«60 і більше балів – зараховано», «59 і менше – не зараховано».*

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей, розподіл балів за темами наведено в табл. 1 - 2.

Таблиця 1

Розподіл балів за тижнями

Змістові модулі	Теми змістового модуля		Лекції	Оцінка домашніх завдань	Есе, стаття	Опитування за темами	Презентація, доповідь	Модульні контрольні роботи	Усього
Змістовий модуль 1. Загальні основи економічної теорії. Змістовий модуль 2. Мікроекономічні аспекти функціонування економіки	Тема 1	1 тиждень	–	–	–		–	–	–
	Тема 2	2 тиждень	–	–	4				4
	Тема 3	3 тиждень	–	–		5			5
	Тема 4	4 тиждень	–	4					4
	Тема 5	5 тиждень	–	–		5			5
	Тема 6	6 тиждень	–	4					4
	Тема 7	7 тиждень	–	–		5			5
	Тема 8	8 тиждень	–	4			4		8
	Тема 9	9 тиждень	–	–				15	15
Змістовий модуль 3. Основи макроекономіки	Тема 10	10 тиждень	–	–		5			5
	Тема 11	11 тиждень	–	4					4
	Тема 12	12 тиждень	–			5			5
	Тема 13	13 тиждень	–	4			4		8
	Тема 14	14 тиждень	–			5			5
	Тема 15	15 тиждень	–		8				8
	Тема 16	16 тиждень	–					15	15
	Усього			20	12	30	8	30	100

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) [Текст]: навч. посіб. / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.

2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – 2-ге вид. – К. : Знання-Прес, 2004. – 254 с.

3. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 491 с.

4. Практикум з навчальної дисципліни "Політична економія" для студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. І. Ф. Лісна, Т. С. Черкашина, Т. Є. Калашник, Т. В. Ус. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 154 с.

5. Філатов В. М. Основи економіки : навчальний посібник для іноземних слухачів підготовчого відділення / В. М. Філатов, Г. В. Островерхова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 112 с.

Додаткова

6. Загальна економіка: Підручник І.Ф.Радіонова, І.С.Кравченко, В.В.Радченко. / За ред. І.Ф.Радіонової. – 4-те вид., доп. і перероб. – К.: А.П.Н.ІІ, 2005. – 280 с.

7. Економічна теорія. / М.І. Горlach, М.О. Соколов, М.І. Кримов, С.Ф. Лисенко та ін. . – К. : Вища школа, 2017. – 532 с.

8. Економічна теорія: Політекономія [Текст]: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – 4-те вид. – К. : Знання-Прес. 2005. – 615 с.

9. Костюк В. С., Економічна теорія [Текст]: навч. посіб. / В.С. Костюк, А.М. Андрущенко, І.П. Борейко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 282 с.

10. Мазур О. Є. Основи економіки : теорія і практикум : для студ. вищ. навч. закл. / Олена Мазур. – К. : Лібра, 2008. – 287 с.

11. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів і контролю знань із курсу «Економіка» / Н.І. Дучинська, А.П. Дучинський, І.М. Лакей, Р.О. Турочкін, О.В. Фіногеєва – Д. : РВВ ДНУ, 2013. – 64 с.

12. Основи економічної теорії [Текст]: підручник / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Климко та ін.; за ред. А. А. Чухно. – К. : Вища шк., 2001. – 606 с.

13. Основи економічної теорії: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2008. – 448 с.

14. Петруня Ю. Е. Основы экономической теории : учеб. пособие / Ю. Е. Петруня, А. А. Задоя. – 4-е изд., перераб. и доп. – К. : Знання, 2008. – 420 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

15. ЛігаБизнесИнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.liga.net.

16. Нормативные акты Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Основи економіки». – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5346>

18. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступу : portal.rada.gov.ua.

19. Scopus. – Режим доступу: <http://www.scopus.com/home.url>